

<p>קרן קימת לישראל – מנהל פיתוח הקרקע</p> <p>אגף הייעור</p> <p>הנחיות מקצועיות</p>		
<p>שם ההנחיה: הקמת אזורי חייץ ביער והגנה על אתרי קליטת קהל</p>		
<p>יחידה: אגף הייעור</p>	<p>תאריך תחולה: דצמבר 2021 תאריך עדכון:</p>	<p>גרסה: 1</p>

1. הגדרות

אזור חייץ ביער - שטח יער בניהול קק"ל בו יטופל הצומח כך שקצב התקדמות חזית האש ועוצמתה יקטנו בצורה משמעותית, כדי לאפשר פעולה בטוחה ויעילה של כוחות הכיבוי.

רצועת חייץ - חלק מאזור החייץ מכל צד שלו וברוחב משתנה (בהתאם לתצורת הצומח ולשיפוע המדרון).

אתרי קליטת קהל - ריכוזי חניונים ומחנות נוער, אתרי מורשת, מרכזי מבקרים, מבואות ליער, ריכוזי ערכי טבע ייחודים ועוד.

2. מטרה

הקטנת היקף השטח הנשרף וצמצום הנזק שגורמות שריפות ליער, לרכוש ולחיי אדם, בדגש על סיוע במניעת התפשטות האש מתא שטח אחד למשנהו. כל זאת על ידי מתן אפשרות לפעולות כיבוי בטוחות ויעילות.

3. ההנחיות

3.1. עקרונות לתכנון אזור חייץ

תכנון אזור חייץ ייעשה על בסיס העקרונות הבאים:

1. מיקום - עדיפות לקווי רכס ובתוואי כבישים ודרכים קיימות.
2. חלוקת רצף שטחי היער ליחידות של 2000-4000 דונם.
3. הגנה על אתרים וערכים מיוחדים ביער, כדוגמת אתרי ביקור מרכזיים, ריכוזי חניונים ועוד.
4. התחשבות בקו מגע עם שטחים שלא בניהול קק"ל.
5. פגיעה מינימלית בסביבה ובערכי טבע.

3.2. ביצוע אזורי חייץ

אזור החייץ מתבסס על דרך ברוחב מינימאלי של 4 מטר. בצמוד לדרך ובמרווחים של 200-400 מטר יוקמו מפרצי חניה באורך של 10 מטר וברוחב של 4-5 מטר. הדרך של אזור החייץ תהייה מחוברת משני קצותיה לכביש או דרך גישה מרכזית ליער (דרך של אזור חייץ אינה יכולה להיות דרך ללא מוצא). אזור החייץ ונקודות הכניסה והיציאה יהיו משולטות הן בשטח והן על גבי מפה. בנקודות הכניסה והיציאה יוקמו רחבות כינוס לכלי רכב ומנהלה.

משני צדי דרך היער, יבוצע טיפול בצומח ברצועה שנקבעה, כך שיווצר אזור יעיל המאפשר פעולת כיבוי בטוחה ויעילה. ההנחיות בהמשך מתייחסות למבנה רצועה אופיינית בצד אחד של הדרך. רוחב הרצועה

וסוג הטיפולים יהיו שונים לאזורי חורש, אזורי יער מחטני ומעורב ואזורי יער צחיח למחצה. עץ יחשב כל פרט שגובהו מעל 2 מ'.

ההנחיות והמפרט לטיפול הצומח מתייחסים בבסיסם ליערות באזור הים תיכוני. מובן כי ביערות באזור הצחיח למחצה (250-350 מ"מ) הרכב הצומח שונה באופן מהותי ולכן מפרט הטיפול בהם שונה (מפרט לטיפול צומח, סעיף 3). הכמות הנמוכה של הגזם והצומח בתת היער יחד עם דלילות היער ונוכחות רעייה ברוב השטח, משמעותם כי הסיכון להתפתחות שריפה בעצמה גבוהה הינו נמוך. במידה ובפועל הרכב הצומח ומבנהו דומים ליער באזור הים תיכוני, אזי הטיפול בו יתבצע בהתאם למפרט טיפול צומח (סעיפים 1+2).

3.3. מפרט טיפול בצומח

3.3.1. **חורש** - רצועה ברוחב של 15 מ' משולי הדרך, בה יטופל הצומח בצורה הבאה:

- דילול העצים הקיימים למרחק של 2 מ' בין צמרות.
- העצים הנותרים יעברו דילול זרועות והרמת נוף לגובה רצוי של 2 מ' לפחות ו/או חצי גובה העץ.
- הסרת כל צמח כולל עשבונני וענפי כותרות עצים למרחק שני מ' משולי הדרך.
- הסרת השיחייה (צמחים מעוצים בגובה 1-2 מ') מכל שטח הרצועה.

3.3.2. **יער מחטני ומעורב** - יער מחטני מתייחס ליער של מיני מחט שונים, למעט ברוש אליהם נתייחס כעצי חורש מבחינת ההוראות.

מבנה כללי: שתי רצועות - רצועה ראשונה למרחק 10 מ' משולי הדרך ורצועה שנייה בהמשך לכיוון היער ברוחב של 20-30 מ' כתלות בגובה העצים ושיפוע המדרון (עצים גבוהים ושיפוע חזק יטופלו ברצועה רחבה יותר).

רצועה ראשונה

- כריתת כל עצי המחט תוך מתן עדיפות להשארות מיני חורש ועצי ברוש.
- דילול העצים הנותרים למרחק של 2 מ' בין צמרות.
- העצים הנותרים יעברו דילול זרועות והרמת נוף לגובה רצוי של 2 מ' לפחות ו/או חצי גובה העץ.
- הסרת כל הצומח (כולל עשבונני וענפי כותרות עצים) למרחק שני מ' משולי הדרך.
- הסרת השיחייה (צמחים מעוצים בגובה 1-2 מ') מכל שטח הרצועה.

רצועה שנייה

- דילול העצים למרחק בין צמרות של לפחות 4 מ' תוך מתן עדיפות להשארות עצים רחבי עלים, על פני עצי המחט.
- הרמת ענפי עצי מחט לגובה של 4 מ' מקצה הענף לקרקע.
- הסרת שיחייה ועצים מתחת לכותרות עצי מחט הנותרים.

3.3.3. **יער באזור צחיח למחצה** - רצועה אחת ברוחב של 15 מ' משולי הדרך בה יטופל הצומח בצורה הבאה:

- דילול העצים למרחק בין צמרות של לפחות 2 מ' (כ- 7 מ' בין עצים) תוך מתן עדיפות להשארות עצים רחבי עלים ו/או ברושים על פני עצי המחט.
- הרמת ענפי עצי מחט לגובה של 4 מ' מקצה הענף לקרקע.

- הסרת שיחייה ועצים מתחת לכותרות עצי מחט הנותרים.
- הסרת כל הצומח בתחילת עונת השריפות (כולל עשבוני וענפי כותרות עצים) למרחק שני מ' משולי הדרך. עדיפות לטיפול בשולי דרכים בהם הצומח העשבוני עולה מעל 30 ס"מ גובה.

3.4. הגנה על אתרים וערכים מיוחדים ביער

ביערות קק"ל קיימים אתרים רבים בעלי חשיבות להגנה נקודתית מאש. אתרים אלה כוללים בין השאר ריכוזי חניונים ומחנות נוער, אתרי מורשת, מרכזי מבקרים, מבואות ליער, ריכוזי ערכי טבע ייחודים ועוד.

3.4.1. אתרים מבונים גדולים כגון מרכזי שדה, משרדי קק"ל ועוד יקבלו הגנה ע"פ מפרט הקמת אזורי חייץ סביב יישובים.

3.4.2. אתרים אחרים כגון ריכוזי חניונים, מבואות יער ועוד יקבלו הגנה מותאמת לכל אתר שתתבסס על הגנה דו כיוונית (מהאתר ליער ומהיער לאתר) ובהתאם לעקרונות הבאים: האזור המטופל יכלול את שטח האתר עצמו ורצועה ברוחב של 10-30 מטר סביב האתר.

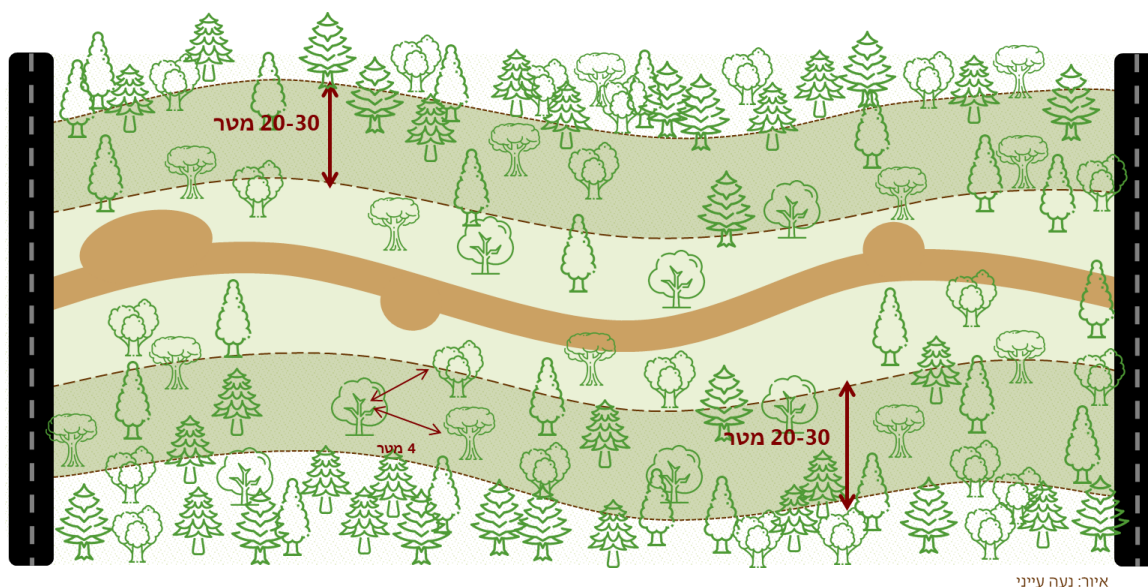
- הסרת הצומח בתת היער (למעט עצים רחבי עלים).
- הרמת ענפי עצי מחט לגובה של 4 מ' מקצה הענף לקרקע וענפי עצים רחבי עלים לגובה של 2 מטר או חצי מגובה העץ.
- דילול עצי מחט יתבצע לרמת הכיסוי המינימלי המאפשרת המשך תפקוד האתר באופן מספק.
- טיפול שנתי להסרת הצומח עשבוני, רצוי בכיסוח ובתחילת הקיץ. עדיפות לריכוז מאמץ סביב אתרים בהם הצומח העשבוני עולה מעל 30 ס"מ גובה.

3.5. תחזוקה - אזור חייץ מחייב תחזוקה שוטפת, על מנת להבטיח את יעילותו לאורך זמן. במידה

ולא ניתן לבצע תחזוקה שוטפת של אזור החייץ מסיבות שונות, יש לשקול היטב אם ראוי להקימו מלכתחילה.

עקרונות התחזוקה הם:

- 3.5.1 שולי הדרך - תחזוקה שנתית לסילוק הצומח שעלה כולל צומח עשבוני, רצוי ע"י רעייה ו/או כיסוח.
- 3.5.2 כלל שטח אזור החייץ - מתן עדיפות לשימוש ברעייה ככלי לדיכוי התפתחות הצומח. ביצוע ביקורת אחת לחמש שנים לבחינת מצב הצומח וביצוע פעולות דילול וסניטציה בהתאם.

איור: נעה עייני

איור 1. הטיפול בצומח באזור החיץ ביער. חלוקה לשתי רצועות בעלות מאפיינים שונים לטיפול בהתאם למרחק מהדרך, תצורות הצומח הקיימות ומאפייני בית הגידול.

4. אחריות

יישום ההנחיה באחריות מנהל האזור.

5. תפוצה

מנהלי מרחבים, מנהלי אזורים, מנהלי מחלקות יער מרחביות, מהנדסי יער מרחביים ואזוריים, יערנים גושיים, אגף הייעור, מנהלת אגף תכנון, מנהל אגף הנדסה, מנהל מפ"ק.